

PROJEKTAS VP1-2.2-ŠMM-04-V-01-001
**„MOKYMO SI KRYPTIES PASIRINKIMO GALIMYBIŲ DIDINIMAS 14–19 METŲ
MOKINIAMS, II ETAPAS: GILESNIS MOKYMO SI DIFERENCIJAVIMAS IR
INDIVIDUALIZAVIMAS, SIEKIANT UGDYMO KOKYBĖS, REIKALINGOS
ŠIUOLAIKINIAM DARBO PASAULIUI“**

Meninio ugdymo turinio modernizavimo veikla

**Menų pažinimo bendroji programa viduriniam ugdymui
PROJEKTAS**

(atlikta pagal 2009 m. liepos 29 d. Autorinę sutartį Nr. 25)

Parengė:

Grupės vadovė
Ieva Šimukauskienė

Rita Mikučionytė
Nora Petročenko
Rasa Vasinauskaitė

Priėmė: Veiklos vedėja
Žydrė Jautakytė

Projekto vadovė
Sonata Likienė

2011 m. gegužės 31 d.

I. Bendrosios nuostatos

1. Dalyko paskirtis

1.1. *MENU PAŽINIMAS* – meninio ugdymo srities dalykas, kuriuo siekiama plėsti mokinių mokymosi krypties pasirinkimo galimybes bei užtikrinti ugdymo turinio diferencijavimą ir individualizavimą.

Dalyko bendrosios nuostatos dera su meninio ir kitų ugdymo sričių dalykų nuostatomis.

1.2. *MENU PAŽINIMO* dalykas skiriamas mokiniams, kurie domisi daile, muzika, šokiu, teatru bei šiuolaikinėmis meno formomis ir siekia giliau jas pažinti. Menų programos ugdymo turinys grindžiamas probleminiais diskursais, siejamas su dabarties ir praeities sociokultūrinio gyvenimo realijomis bei menotyrimu kontekstu, integruojant ir apibendrinant įvairių mokomųjų dalykų mokymosi patirtį.

1.3. Analizuodami ir vertindami praeities bei šiuolaikines meno formas, tyrinėdami ir interpretuodami įvairius dailės, muzikos, šokio bei teatro meno reiškinius, mokiniai aktyviai plėtos estetinę, meninę, kultūrinę ir bendrąsias (iniciatyvumo ir kūrybingumo, asmeninę, socialinę pilietinę, mokymosi mokyti, pažinimo) kompetencijas: pagarbą daugialypiam kultūros paveldui ir toleranciją postmoderniems meniniams ieškojimams, kūrybinius, mąstymo ir estetinius gebėjimus, integruos pasaulio istorijos, filosofijos, literatūros ir kitų dalykų žinias.

1.4. Prasminėje programos grandinėje „menininkas – kūrinys – mokytojas ir mokinys“ labai svarbūs gyvi (arba virtualūs) susitikimai su kūrėjais, tiesioginis darbas edukacinėse erdvėse, diskusijos apie praeities ir dabarties meno procesus: tai padės paaiškinti kūrinių prasmę, atskleis jų atsiradimo kontekstą, menininko intencijas, suvokėjo impresijų kilmę, kūrinio vidinę struktūrą. Ypatingas dėmesys *MENU PAŽINIMO* dalyko pamokose skiriamas meninės kūrybos ir meno reikšmės visuomeniniame gyvenime problematikai. Naudodamiesi žymių menininkų patirtimi ir nagrinėdami jų meninių sumanymų idėjas, mokiniai mokysis kūrybiškai ir kritiškai apmąstyti kūrinius, kurie ne tik atskleis sociokultūrinį meno pamatą, bet ir padės atrasti asmeninę kūrybinių užmojų motyvaciją.

II. Tikslas, uždaviniai, struktūra

2. *MENU PAŽINIMO* dalyko **tikslas** – plėtoti mokinių estetinę meninę nuovoką, kultūrinio sąmoningumo ir kitas bendrąsias kompetencijas, siekiant išugdyti išmanų Lietuvos ir pasaulio kultūrinio gyvenimo dalyvį ir kūrėją, norintį ir gebantį menu praturtinti savo gyvenimą.

3. Uždaviniai

Įgyvendinant *MENU PAŽINIMO* programą siekiama, kad mokiniai:

– suvoktų meninės kūrybos įvairovę ir meno svarbą žmogaus bei visuomenės gyvenime, puoselėtų praeities ir dabarties kultūros, meno ir kūrybinės veiklos vertybes, būtų tolerantiški ir atviri naujoms estetinėms patirtims;

– plėtotų meno kūrinių bei reiškinių stebėjimo, suvokimo ir vertinimo gebėjimus, įgytų reikalingų žinių;

– išmoktų pritaikyti sukauptą patirtį kasdienėje ir visuomeninėje veikloje.

4. MENŲ PAŽINIMO dalyko struktūra

4.1. *MENŲ PAŽINIMO* dalykas apima dailės, muzikos, šokio bei teatro meno šakas. Dalyko bendroji programa leidžia mokiniams mokytis bendruoju ir išplėstiniu kursais, kurie skiriasi savo sudėtingumu.

4.2. Mokinių įgyjamos nuostatos, gebėjimai ir žinios tiek bendrajame, tiek išplėstiniame kursuose aprašomi pagal dvi veiklos sritis:

1) meno kūrinių stebėjimas, analizė, interpretavimas ir vertinimas. Susipažindami su meninės kūrybos pasauliu (istorija, teorija ir praktika), pasitelkdami individualią patirtį ir įgytas žinias, mokiniai stebės, analizuos / interpretuos ir vertins senuosius bei šiuolaikinius meninės veiklos / raiškos pavyzdžius;

2) meno reikšmės sociokultūrinėje aplinkoje vertinimas. Stebėdami meno sklaidos ir meninės veiklos socialinėje erdvėje būdus bei formas, dalyvaudami mokyklos, miesto ir šalies kultūriniame gyvenime, gilindami asmeninę estetinę patirtį ir meninių išgyvenimų poreikį, mokiniai analizuos meno poveikį ir svarbą individualybės, visuomenės ir kultūros raidai.

III. Programos įgyvendinimas: integravimo galimybės, ugdymo gairės, mokymosi aplinka

5. Integravimo galimybės

5.1. *MENŲ PAŽINIMO* programa remiasi ankstesniais mokymosi metais sukaupta menine mokinio patirtimi. Visų meninio ugdymo dalykų pasiekimai apibendrinami ir integruojami per problemines sritis, analizuojant meno pasaulį diachroniškai (meno istorijos raidos požiūriu) ir sinchroniškai (konkreto laikotarpio požiūriu).

5.2. Akivaizdžios teminės ir tarpdalykinės integracijos galimybės, pavyzdžiui, rengiant progines pamokas, susietas su mokyklos, miesto, regiono, šalies renginiais; suderinant mokymo planus toje pačioje klasėje dirbančių mokytojų (ypač tarp menų ir istorijos, geografijos, literatūros, kalbos dalykų).

5.3. *MENŲ PAŽINIMO* ugdymo procesas yra nuoseklus ir dėstomas kaip tęstinė bei tarpusavyje susijusi dailės, muzikos, šokio bei teatro meno šakų *pažinimo* programa. Remiantis vidine integracija pasirinktos visoms meno rūšims taikytinos mokymosi taktikos: meninės raiškos ir meno

kūrinių suvokimas, interpretavimas ir analizė, taip pat meninės veiklos sociokultūrinėje aplinkoje pažinimas ir analizė; remiantis turinio integracija pasirinktos penkios visoms meno šakoms aktualios probleminės sritys: estetinis-emocinis meno poveikis, meno statusas visuomenėje, menininko vaidmens raida, etnokultūrinis meno aspektas, meno ir šiuolaikinių technologijų sąveika.

5.4. Socialinės edukacinės integracijos požiūriu *MENŲ PAŽINIMO* dalyko programoje ypač aktualūs yra tarpdisciplininiai šiuolaikinio meno projektai, kurių stebėjimui, analizei, interpretavimui ir vertinimui skiriamas didelis dėmesys. Mokslas ir technologijos tampa integralia meninių procesų, į kuriuos aktyviai įtraukiami žiūrovai (tarp jų mokytojai ir mokiniai), dalimi – taip kuriamos naujos kūrybinio bendradarbiavimo formos ir generuojamos viešo kritinio diskurso idėjos.

6. Ugdymo gairės

6.1. Kad mokiniai suvoktų kultūrinį bei istorinį meno kūrinio kontekstą ir dabarties meninių reiškinių komunikacinius, interaktyvius, konceptualius aspektus, *MENŲ PAŽINIMO* programa grindžiama diachronijos (meno istorinės raidos pjūvis) ir sinchronijos (konkreto laikotarpio kūrybinių estetinių idėjų pjūvis) principais.

6.2. *MENŲ PAŽINIMO* pamokose mokytojas perteikia menotyros žinias ir konsultuoja (pamokose bei *on line*) aktualiais meno klausimais. Kartu su mokiniais analizuodamas ir interpretuodamas naujausius meninius reiškinius mokytojas ne tik atskleis socialinius meno aspektus, bet ir išsakys asmeninę nuomonę; stebėdamas ir prižiūrėdamas individualią bei grupinę mokinių veiklą, vadovaus mokymo(si) procesui skirtingose edukacinėse erdvėse.

6.3. Aptariant ir analizuojant meno kūrinius (ar jų fragmentus), rengiant diskusijas apie šiuolaikinius kultūros reiškinius, naudojami skirtingi aktyvaus mokymo metodai, tarp jų – darbas nedidelėse mokinių grupėse, trumpalaikiai vienos temos ir ilgalaikiai tiriamieji projektai, mokymas(is) bendradarbiaujant.

6.4. Tam, kad per konkrečias praktines užduotis mokiniai argumentuotai pagrįstų savo nuomonę ir mokėtų apibendrinti meno kūrinio / reiškinio sukeltus estetinius potyrius, reflektuotų individualius įspūdžius, plėtotų kritinio mąstymo patirtį, plačiai taikomas dialoginės interpretacijos metodas.

6.5. Tenkinant tiesioginio kontakto su meno kūriniais ir menine veikla poreikį, inicijuojamas individualus ir kolektyvinis kultūros bei meno įstaigų, meninių renginių lankymas, organizuojami susitikimai su menininkais, vykdoma projektinė veikla, ieškoma galimybių pristatyti menotyrinę mokinių veiklą tiek profesionalaus meno, tiek internetinės sklaidos kontekste.

7. Mokymosi aplinka

7.1. *Emocinė aplinka*. Ją kuria visi mokyklos bendruomenės nariai, tačiau per pamoką ji labiausiai priklauso nuo mokytojo, kuris pasitikėdamas savo žiniomis ir gebėjimais, rodydamas pagarbą mokinio nuomonei ir lūkesčiams, keldamas pagrįstus reikalavimus, tinkamai padrašindamas ir

vertindamas mokinį, sukuria kurti ir mokytis palankius santykius; įtraukia jaunuolius į ugdymo turinio formavimą.

7.2. *Mokymosi priemonės. MENU PAŽINIMO* dalykui skirta kabineto įranga ir aplinka turėtų nuteikti mokinius aktyviai ir kūrybingai dirbti, būti pakankamai mobili tiek individualiam, tiek grupiniam darbui organizuoti. Kabinete turi būti kūriniams stebėti / klausyti ir analizuoti mokytojui ir (ar) mokiniams reikalingas kompiuteris su interneto prieiga, televizorius ir vaizdo bei garso grotuvai, projektorius, skaitmeninis fotoaparatas ir (ar) skaitmeninė vaizdo kamera, spalvotas daugiafunkcis spausdintuvas, kultūros ir meno informaciniai leidiniai, žinytai, enciklopedijos, kiek leidžia galimybės – meno periodika.

7.3. *Mokymosi/edukacinės erdvės. MENU PAŽINIMO* dalyko pamokos turėtų vykti ne vien mokyklos kabinete, bet ir kultūrinėje aplinkoje (jei nėra galimybių, bent virtualioje erdvėje): galerijose, muziejuose, koncertų salėse, teatruose ir pan. Mokytojas kaip svarbią mokymosi proceso dalį turėtų inicijuoti klasės ar mokinių individualų lankymąsi / dalyvavimą parodose, koncertuose, šokio ir teatro spektakliuose.

IV. *MENU PAŽINIMAS: mokinių pasiekimai, turinio apimtis, vertinimas*

8. Bendrasis kursas

8.1. Mokinių pasiekimai. Bendrasis kursas

Šiame skyriuje pateiktoje *MENU PAŽINIMO* programos bendrojo kurso lentelėje nurodomi kiekvienos veiklos srities nuostatos, gebėjimai ir žinios.

1. Meno kūrinių stebėjimas, analizė (interpretavimas) ir vertinimas	
Nuostatos. Domėtis menais kaip galimybe geriau pažinti save ir pasaulį. Suprasti, kad menas turi savo suvokimo bei vertinimo taisykles ir iš jo suvokėjų reikalauja pasiruošimo bei įgūdžių. Aiškintis meno poveikį, suprasti ir gilinti savo poreikius kūrybinėje veikloje. Toleruoti skirtingas meno apraiškas bei ieškojimus. Būti atviram naujoms estetinėms patirtims ir meniniams iššūkiams. Esminiai gebėjimai. Stebėti, analizuoti (interpretuoti) ir vertinti meno kūrinių / reiškinių. Aiškintis, fiksuoti savo potyrius, reflektuoti kūrinių poveikį.	
Gebėjimai	Žinios ir supratimas
1.1. Laikytis meno suvokimo taisyklių.	1.1.1. Apibūdinti tradicinius ir netradicinius meno reiškinius; nusakyti būdingas meno suvokėjų elgesio formas muziejuje, koncertų salėje, šokio ar teatro spektaklyje.
	1.1.2. Nusakyti žiūrovo / klausytojo reikšmę ir funkciją meninės kūrybos veikloje.

1.2. Skirti meno kūrinio ypatumus ir jų prigimtį.	1.2.1. Įvardyti meno kūrinio savitumus, jo priklausomybę istoriniam ir estetiniam periodui.
	1.2.2. Nurodyti kūrinio autorių; apibūdinti meno kūrinio formą, turinį, technines ir atlikimo savybes, susieti jas su kūrinio gimimo ir suvokimo kontekstu.
1.3. Apibūdinti kūrinio raiškos priemones ir įvertinti jų meninę visumą; išskirti kūrinio problematiką ir suvokti kūrinio prasmę.	1.3.1. Įvardyti kūrinio raiškos priemones, stiliaus bei žanro savybes.
	1.3.2. Nusakyti kūrinio sukeltus įspūdžius ir susieti juos su kūrinio menine visuma.
	1.3.3. Įvardyti kūrinio problematiką, temą(-as), nusakyti meninę ir estetinę kūrinio vertę.
1.4. Įvertinti kūrinio / reiškinių naujumą, jo aktualumą iš istorinės ir dabarties pozicijų.	1.4.1. Nurodyti esminius meno raidos etapus, mokėti juos skirti ir atpažinti.
	1.4.2. Apibūdinti meninės kūrybos suvokimo ir vertinimo kriterijus, mokėti juos taikyti konkrečiam kūriniai.
1.5. Vertinti asmeninį meno / meninės kūrybos poveikį ir įvardyti individualius estetinius lūkesčius bei poreikius.	1.5.1. Įvardyti emocinį ir estetinį meninės kūrybos tikslą bei poveikį; apibūdinti jos įtaką keičiantis nusistovėjusiam požiūriui ar išankstinei nuomonei; išsakyti meninių potyrių lūkesčius.
2. Meno reikšmės sociokultūrinėje aplinkoje vertinimas	
<p>Nuostatos. Įžvelgti meno ir meninės veiklos svarbą kasdieniame bei visuomeniniame gyvenime kaip prielaidą skleisti kolektyvinei patirčiai ir atviram komunikavimo tinklui. Suvokti meno reikšmę ir poveikį žmogaus, visuomenės bei kultūros raidai. Toleruoti ir gerbti skirtingas meninės kūrybos ir veiklos apraiškas bei ieškojimus. Tyrinėti ir kritiškai apmąstyti eksperimentinių meno erdvių įtaką sociokultūriniam kontekstui, intensyviai plėtojamas tarpdisciplininio bendradarbiavimo formas.</p> <p>Esminiai gebėjimai. Analizuoti ir vertinti meno reikšmę savo ir visuomenės gyvenime.</p>	
Gebėjimai	Žinios ir supratimas
2.1. Pastebėti ir atpažinti meninės veiklos reiškinius kasdienėje bei sociokultūrinėje aplinkoje.	2.1.1. Atskirti profesionalų ir taikomąjį meną, paaiškinti kasdienio meno funkcionavimo būdus, įvardyti meninės veiklos poveikį gyvenamajai aplinkai.

	2.1.2. Nurodyti svarbiausius lietuvių bei užsienio meno kūrėjus, jų kūrybos poveikį savo srities ir šalies meno bei kultūros raidai. Nusakyti socialinę ir politinę meno reikšmę bei funkciją.
2.2. Parašyti motyvuotą ir pagrįstą meno kūrinio / reiškinių analizę pagal susitartus reikalavimus.	2.2.1. Atsirinkti ir susisteminti reikalingą informaciją, pagrįsti pasirinkimo motyvus.
	2.2.2. Apibūdinti svarbiausius meno kūrinio / meninės veiklos analizės kriterijus ir pritaikyti juos praktiškai.
	2.2.3. Savo išpūdžius, estetinius potyrius susieti su analizuojamo kūrinio menine visuma.
2.3. Parašyti argumentuotą ir asmeniniais pastebėjimais pagrįstą matytos parodos, šokio ar teatro spektaklio, klausyto koncerto recenziją pagal susitartus reikalavimus.	2.3.1. Atsirinkti ir susisteminti reikalingą informaciją, kritikų atsiliepimus apie matytą renginį.
	2.3.2. Apibūdinti recenzijos rašymo formas, pasirinkti reikiamą kritikos tipą.
	2.3.3. Savo išgyvenimus susieti su matyto / klausyto renginio stilistika, užmegzti poleminių dialogą su kritikų pasisakymais.
2.4. Parengti stebėtos meninės veiklos / reiškinių kritinę apžvalgą pagal susitartus reikalavimus.	2.4.1. Rinkti ir sisteminti duomenis apie pasirinktą meninę veiklą / reiškinių sociokultūrinėje aplinkoje, apibūdinti tos veiklos/reiškinių ypatumus.
	2.4.2. Apibūdinti nesudėtingo tyrimo būdus ir formas, duomenų apibendrinimo schemas ir tikslingai jas panaudoti savo kritinėje apžvalgoje.
	2.4.3. Pasitelkus informacines technologijas, pristatyti savo kritinės apžvalgos išvadas ir inicijuoti diskusiją aktualiaisiais stebėtos meninės veiklos / reiškinių klausimais.
2.5. Dalyvauti klasės, mokyklos menotyrinės veiklos sklaidoje.	2.5.1. Apibūdinti menotyrinės veiklos formas ir jų reikšmę bendruomenės gyvenime.
	2.5.2. Paaiškinti kultūros žiniasklaidos formavimo ir funkcionavimo principus, jos svarbą visuomenės gyvenime.

8.2. Turinio apimtis. Bendrasis kursas

8.2.1. Dalyko turinys grindžiamas penkiomis aktualiomis probleminėmis sritimis: 1) estetiš-
emocinis meno poveikis, 2) meno statusas visuomenėje, 3) menininko vaidmens raida, 4)
etnokultūrinis meno aspektas, 5) menas ir šiuolaikinių technologijų sąveika. Jos apima meno
istorijos, teorijos ir kritikos sandus.

8.2.2. Tiriant ir vertinant meno reikšmę sociokultūrinėje aplinkoje, pageidautina individualiai ir
kartu su klase lankyti parodas, koncertus, šokio ir teatro spektaklius, susitikti su menininkais ir
atlikėjais. Per matytų renginių ir projektų aptarimus, savo rašiniuose mokiniai skatinami apibūdinti
patirtus individualius išpūdžius ir išgyvenimus.

8.3. Vertinimas. Bendrasis kursas

Vertinant *MENŲ PAŽINIMO* pamokų praktines kūrybines užduotis mokiniai yra skatinami išmolti
įsivertinti ir pateikti savo darbus kitiems. Sudaromos užduočių vertinimo kriterijų lentelės, kurias
pasiūlo mokytojas ir aptaria, papildo atsižvelgdamas į konkrečios klasės mokinių pageidavimus ir
pasiūlymus.

Patenkinamas lygis	Pagrindinis lygis	Aukštesnysis lygis
1. Meno kūrinių stebėjimas, analizė (interpretavimas) ir vertinimas		
Atpažįsta tradicinius ir netradicinius meno reiškinius, žino meno istorijos periodus. Analizuodamas (interpretuodamas) meno kūrinių / reiškinių įvardija jo žanrą, temą, raiškos priemones, nusako sukeltus išpūdžius. Vertina kūrinių pagal mokytojo nurodytus klausimus. Žino būdingas elgesio normas muziejuje, koncertų salėje, šokio ar teatro spektaklyje.	Apibūdina tradicinius ir netradicinius meno reiškinius, orientuojasi meno istorijos periodizacijoje. Analizuodamas (interpretuodamas) meno kūrinių / reiškinių, apibūdina jo žanrą, temą, raiškos priemones, argumentuotai nusako sukeltus išpūdžius. Vertina kūrinių pagal mokytojo nurodytus ir individualiai išplėtotus klausimus. Nusako būdingas elgesio normas muziejuje, koncertų salėje, šokio ar teatro spektaklyje.	Palygina tradicinius ir netradicinius meno reiškinius. Skiria meno istorijos periodus, nurodo žymiausius kūrėjus. Analizuodamas (interpretuodamas) meno kūrinių / reiškinių apibūdina jo formą, turinį, technines ir atlikimo savybes, kūrinio sukeltus išpūdžius susieja su jo menine visuma. Vertina kūrinių pagal mokytojo rekomenduotus ir paties atsirinktus vertinimo kriterijus. Paaiškina elgesio muziejuje, koncertų salėje, šokio ar teatro spektaklyje skirtumus.
2. Meno reikšmės sociokultūrinėje aplinkoje vertinimas		

<p>Įvardija menines apraiškas kasdienėje aplinkoje.</p> <p>Fragmentiškai apibūdina kelių garsiausių Lietuvos menininkų kūrybą.</p> <p>Rašydamas kūrinio analizę, meninio renginio / įvykio recenziją pabrėžia asmeninius potyrius ir išgyvenimus.</p> <p>1 kartą per pusmetį apsilanko dominančioje parodoje, koncerte, šokio ar teatro spektaklyje.</p> <p>Sutartą laiką stebi dominančią meninę veiklą / reiškinių, apibūdina jo ypatumus ir reikšmę.</p>	<p>Apibūdina meninės veiklos reiškinius kasdienėje aplinkoje.</p> <p>Nusako garsiausių Lietuvos menininkų kūrybos ypatumus.</p> <p>Rašo argumentuotą, faktais ir asmeniniais potyriais grindžiamą kūrinio analizę, meninio renginio / įvykio recenziją.</p> <p>2–3 k. per pusmetį apsilanko dominančioje parodoje, koncerte, šokio ar teatro spektaklyje.</p> <p>Pristato stebėtos meninės veiklos / reiškinių tyrimo rezultatus, atsako į mokytojo ir draugų klausimus.</p>	<p>Apibūdina ir kritiškai apmąsto meninės veiklos reiškinius kasdienėje aplinkoje.</p> <p>Apibūdina garsiausių Lietuvos menininkų kūrybos ypatumus pasaulio meno tendencijų kontekste.</p> <p>Rašo argumentuotą, faktais, socialiniu kontekstu ir asmeniniais potyriais grindžiamą kūrinio analizę, meninio renginio / įvykio recenziją.</p> <p>3–4 k. per pusmetį apsilanko dominančioje parodoje, koncerte, šokio ar teatro spektaklyje.</p> <p>Pasitelkęs informacines technologijas, pristato stebėtos meninės veiklos / reiškinių tyrimo rezultatus, inicijuoja diskusiją.</p>
---	--	---

9. Išplėstinis kursas

9.1. Mokinių pasiekimai. Išplėstinis kursas

Šiame skyriuje pateiktoje *MENŲ PAŽINIMO* programos išplėstinio kurso lentelėje nurodomi kiekvienos veiklos srities nuostatos, gebėjimai ir žinios.

1. Meno kūrinių stebėjimas, analizė, interpretavimas ir vertinimas	
<p>Nuostatos. Domėtis menais kaip galimybe geriau pažinti save ir pasaulį. Prasmingai taikyti meno suvokimo bei vertinimo taisykles. Aiškintis meno poveikį, suprasti ir gilinti savo poreikius kūrybinėje veikloje. Toleruoti skirtingas meno apraiškas bei ieškojimus. Būti atviram naujoms estetinėms patirtims ir meniniams iššūkiams.</p> <p>Esminiai gebėjimai. Stebėti, analizuoti (interpretuoti) ir vertinti meno kūrinių / reiškinių. Aiškintis, fiksuoti savo potyrius, reflektuoti kūrinio poveikį.</p>	
Gebėjimai	Žinios ir supratimas

<p>1.1. Laikytis meno suvokimo ir pažinimo taisyklių, taikyti jas praktiškai.</p>	<p>1.1.1. Apibūdinti tradicinių ir netradicinių meno reiškinių panašumus ir skirtumus; žinoti būdingas meno suvokėjo elgesio formas ir pagal aplinkybes jomis kūrybiškai vadovautis muziejuje, koncertų salėje, šokio ar teatro spektaklyje.</p> <p>1.1.2. Suvokti savo kaip žiūrovo / klausytojo reikšmę ir funkciją meninės kūrybos veikloje.</p>
<p>1.2. Nagrinėti meno kūrinio ypatumus ir jo prigimtį, pagrįsti savo pastebėjimus istoriniais faktais ir konceptualiais sugretinimais.</p>	<p>1.2.1. Palyginti skirtingų meno kūrinių raiškos savitumus, nustatyti priklausomybę istoriniam ir estetiniam periodui.</p> <p>1.2.2. Apibūdinti kūrinio autoriaus stilistinę manierą; paaiškinti meno kūrinio formos, turinio, techninių ir atlikimo savybių kilmę, pagrįsti ją kūrinio atsiradimo ir suvokimo kontekstu.</p> <p>1.2.3. Gretinant panašius pavyzdžius, išryškinant jų panašumus ir skirtumus, paaiškinti kūrinio identifikavimo ir funkcionavimo principus.</p>
<p>1.3. Analizuoti kūrinio raiškos priemones ir įvertinti jų meninę visumą; išskirti kūrinio problematiką ir paaiškinti kūrinio prasmę.</p>	<p>1.3.1. Naudojant menotyrinius terminus, apibūdinti kūrinio raiškos priemones, stiliaus bei žanro savybes.</p> <p>1.3.2. Kūrinio sukeltus įspūdžius susieti su kūrinio menine visuma ir asmeniniais potyriais.</p> <p>1.3.3. Paaiškinti kūrinio problematiką, temą (-as), nusakyti meninę ir estetinę kūrinio vertę.</p> <p>1.3.4. Pristatyti ir pakomentuoti skirtingas to paties kūrinio interpretacijas.</p>
<p>1.4. Inicijuoti diskusijas vertinant kūrinio / reiškinio naujumą, aktualumą iš istorinės ir dabarties pozicijų.</p>	<p>1.4.1. Skirti, atpažinti ir nusakyti esminius meno raidos etapus, apibūdinti charakteringus pavyzdžius.</p> <p>1.4.2. Tikslingai taikyti meninės kūrybos suvokimo ir vertinimo kriterijus analizuojant / interpretuojant konkretų kūrinį.</p> <p>1.4.3. Aktyviai dalyvauti grupinėse diskusijose kūrinio naujumo, aktualumo klausimais.</p>
<p>1.5. Vertinti asmeninį meno / meninės kūrybos poveikį ir kritiškai apmąstyti</p>	<p>1.5.1. Nusakyti emocinį ir estetinį meninės kūrybos tikslą bei poveikį; pateikiant pavyzdžių, apibūdinti</p>

<p>individualius estetinius lūkesčius bei poreikius.</p>	<p>jos įtaką keičiantis nusistovėjusiam požiūriui ar išankstinei nuomonei; pakomentuoti asmeninius „atradimus“.</p>
	<p>1.5.2. Motyvuotai ir argumentuotai įvertinti savo bei bendraamžių meninių potyrių lūkesčius, įvardijant šios patirties silpnąsias ir stipriąsias puses pakomentuoti savo nuomonę.</p>
<p>2. Meno reikšmės sociokultūrinėje aplinkoje vertinimas</p>	
<p>Nuostatos. Įžvelgti meno ir meninės veiklos svarbą kasdieniame bei visuomeniniame gyvenime kaip prielaidą skleisti kolektyvinei patirčiai ir atviram komunikavimo tinklui. Suvokti meno reikšmę ir poveikį žmogaus, visuomenės bei kultūros raidai. Toleruoti ir gerbti skirtingas meninės kūrybos ir veiklos apraiškas bei ieškojimus. Tyrinėti ir kritiškai apmąstyti eksperimentinių meno erdvių įtaką sociokultūriniam kontekstui, intensyviai plėtojamas tarpdisciplininio bendradarbiavimo formas. Įtvirtinti aktyvią asmeninę meno suvokėjo ir dalyvio poziciją.</p> <p>Esminiai gebėjimai. Analizuoti ir vertinti meno reikšmę savo ir visuomenės gyvenime. Atlikti nesudėtingą stebėtų meno reiškinių ar kultūros institucijos veiklos tyrimą.</p>	
<p>Gebėjimai</p>	<p>Žinios ir supratimas</p>
<p>2.1. Atpažinti ir įvertinti meninės veiklos reiškinius kasdienėje bei sociokultūrinėje aplinkoje.</p>	<p>2.1.1. Apibūdinti meno reikšmę sociokultūrinėje aplinkoje, aptarti kasdienio meno funkcionavimo būdus, įvertinti meninės veiklos poveikį gyvenamajai aplinkai.</p> <p>2.1.2. Išsakyti nuomonę apie svarbiausių lietuvių bei užsienio meno kūrėjų kūrybos poveikį savo srities ir šalies meno bei kultūros raidai. Nusakyti socialinę ir politinę meno reikšmę bei funkciją, pateikti matytų pavyzdžių.</p>
<p>2.2. Parašyti motyvuotą ir pagrįstą meno kūrinio / reiškinių analizę pagal susitartus reikalavimus, inicijuoti darbo aptarimą-diskusiją.</p>	<p>2.2.1. Atsirinkti ir susisteminti reikalingą informaciją, pagrįsti pasirinkimo motyvus per kūrinio kilmę, asmeninius išpūdžius, menininko ketinimus, vidinę darbo struktūrą.</p> <p>2.2.2. Paaikškinti svarbiausius meno kūrinio / meninės veiklos analizės kriterijus ir pritaikyti juos praktiškai.</p> <p>2.2.3. Savo išpūdžius, estetinius potyrius susieti su analizuojamo kūrinio menine visuma, pasirenkant</p>

	atitinkamą rašymo formą.
	2.2.4. Pasitelkus informacines technologijas, žodžiu ir vaizdu konceptualiai pristatyti pagrindines meno kūrinio / reiškinių analizės idėjas ir mintis; surengti diskusiją apie aptarto kūrinio / reiškinių išliekamąją vertę.
2.3. Parašyti argumentuotą ir asmeniniais pastebėjimais pagrįstą matytos parodos, klausyto koncerto ar muzikinio renginio, šokio ar teatro spektaklio recenziją pagal susitartus reikalavimus, inicijuoti darbo aptarimą-diskusiją.	2.3.1. Atsirinkti ir susisteminti reikalingą informaciją, kritikų atsiliepimus apie matytą renginį, paaiškinti atrankos motyvus.
	2.3.2. Pagal atitinkamą kritikos tipą pasirinkti reikiamą recenzijos rašymo formą.
	2.3.3. Savo išgyvenimus susieti su matyto / klausyto renginio stilistika, remtis asmenine patirtimi, polemizuojant su kritikų vertinimu.
	2.3.4. Pasitelkus informacines technologijas, žodžiu ir vaizdu konceptualiai pristatyti pagrindines recenzijos idėjas ir mintis; surengti diskusiją apie aptarto renginio / įvykio išliekamąją vertę.
2.4. Parengti stebėtos meninės veiklos / reiškinių kritinę apžvalgą pagal susitartus reikalavimus, inicijuoti diskusijų ciklą aktualiausiai stebėtos meninės veiklos / reiškinių klausimais.	2.4.1. Rinkti ir sisteminti duomenis apie pasirinktą meninę veiklą / reiškinį sociokultūrinėje aplinkoje, stebėti tos veiklos / reiškinių kaitą, prognozuoti perspektyvas.
	2.4.2. Tikslingai pasirinkti nesudėtingo tyrimo būdus ir formas, duomenų apibendrinimo schemas, numatant skirtingas rezultatų panaudojimo galimybes savo kritinėje apžvalgoje.
	2.4.3. Pasitelkus informacines technologijas, žodžiu ir vaizdu pristatyti savo tyrimo rezultatus ir kritinės apžvalgos išvadas; inicijuoti diskusijų ciklą (pvz., mokyklos ar draugų internetiniame tinklapyje), kuriam pasibaigus reziumuoti stebėtos meninės veiklos / reiškinių vertinimo procesą.

2.5. Dalyvauti organizuojant klasės, mokyklos menotyrinės veiklos sklaidą.	2.5.1. Paašškinti menotyrinės veiklos reikšmę bendruomenės gyvenime, modeliuoti jos perspektyvas.
	2.5.2. Dalyvauti visuose mokyklos kultūrinės žiniasklaidos plėtos etapuose.

9.2. Turinio apimtys. Išplėstinis kursas

9.2.1. Dalyko turinys grindžiamas penkiomis aktualiomis probleminėmis sritimis: 1) estetinis-emocinis meno poveikis, 2) meno statusas visuomenėje, 3) menininko vaidmens raida, 4) etnokultūrinis meno aspektas, 5) menas ir šiuolaikinių technologijų sąveika. Jos apima dailės istorijos, teorijos ir kritikos sandus. Vietoj nuoseklaus istorinio dėstymo mokytojui ir mokiniams siūlomos svarstyti temos problemiška pristato esminius meno raidos periodus, šiuolaikinio meno aktualijas. Toks temų dėstymas ir jų aptarimas leis mokiniams gilinti istorines ir teorines žinias, skatins jų individualų požiūrį į meno kūrinius bei reiškinius ir motyvuos plačiau jais domėtis, padės atlikti reikalingas užduotis.

9.2.2. Aiškinantis šiuolaikinio meno prigimtį, pageidautina individualiai ir kartu su klase lankyti parodas, koncertus, šokio ir teatro spektaklius, susitikti su menininkais ir atlikėjais. Per matytų renginių ir projektų aptarimus pamokose dėmesys kreipiamas į mokinių patirtus individualius išpūdžius ir išgyvenimus. Siekiama, kad kalbėdami apie matytus meno kūrinius ar reiškinius, mokiniai įvardytų jų privalumus ir trūkumus, nusakytų idėją ir raiškos priemones, apibendrintų pristatymų visumą ir išsakytų savo estetinius potyrius.

9.3. Vertinimas. Išplėstinis kursas

Vertinant *MENŲ PAŽINIMO* pamokų praktines kūrybines užduotis mokiniai yra skatinami išmokti įsivertinti ir pateikti savo darbus kitiems (taikomas diagnostinis vertinimas). Sudaromos užduočių vertinimo kriterijų lentelės, kurias pasiūlo mokytojas ir aptaria, papildo atsižvelgdamas į konkrečios klasės mokinių pageidavimus ir pasiūlymus.

Patenkinamas lygis	Pagrindinis lygis	Aukštesnysis lygis
1. Meno kūrinių stebėjimas, analizė (interpretavimas) ir vertinimas		
Skiria tradicinius ir netradicinius meno reiškinius, įvardija modernistinių ir postmodernistinių ieškojimus, suvokia savo kaip žiūrovo / klausytojo reikšmę ir funkciją meninės kūrybos	Apibūdina tradicinius ir netradicinius meno reiškinius, įvardija modernistinių ir postmodernistinių ieškojimų skirtumus, nusako savo kaip žiūrovo / klausytojo reikšmę ir funkciją meninės kūrybos	Palygina tradicinius ir netradicinius meno reiškinius, modernizmo ir postmodernizmo pavyzdžius, paašškina savo kaip žiūrovo / klausytojo reikšmę ir funkciją meninės kūrybos

<p>veikloje.</p> <p>Nusako skirtingų autorių stilistinę manierą, kūrinio identifikavimo požymius.</p> <p>Analizuodamas (interpretuodamas) meno kūrinį / reiškinių iš dalies apibūdina jo formą, turinį, išvardija techninius ir atlikimo bruožus, kūrinio sukeltus įspūdžius sieja su jo menine visuma, rengia kūrinio analizės pristatymus.</p> <p>Vertina skirtingus kūrinius, nusako kūrinio problematiką.</p>	<p>veikloje.</p> <p>Palygina skirtingų autorių stilistinę manierą, įvardija kūrinio identifikavimo požymius.</p> <p>Analizuodamas (interpretuodamas) meno kūrinį / reiškinių apibūdina jo formą, turinį, technines ir atlikimo savybes, kūrinio sukeltus įspūdžius susieja su jo menine visuma, rengia kontekstinės analizės pristatymus.</p> <p>Naudodamas lyginamąjį metodą, vertina skirtingus kūrinius, nusako kūrinio problematiką ir numato galimas interpretavimo kryptis.</p>	<p>veikloje.</p> <p>Apibūdina meno kūrinio stilistinius ypatumus, autoriaus braižo specifiką, pasitelkdamas istorinį kontekstą.</p> <p>Analizuodamas (interpretuodamas) meno kūrinį / reiškinių apibūdina jo formą, turinį, technines ir atlikimo savybes. Išorės požymius sieja kūrinio atsiradimo kontekstu, rengia teminius kūrinio analizės pristatymus ir dalyvauja jų aptarime.</p> <p>Vertina kūrinio / reiškinių naujumą, aktualumą iš istorinės ir dabarties pozicijų, dalyvauja diskusijose dėl kūrinio vertinimo kriterijų.</p>
---	---	--

2. Meno reikšmės sociokultūrinėje aplinkoje vertinimas

<p>Nusako meno prioritetus kasdienėje aplinkoje.</p> <p>Nusako garsiausių Lietuvos menininkų kūrybos ypatumus.</p> <p>Rašo faktais ir asmeniniais potyriais grindžiamą kūrinio analizę, meninio renginio / įvykio recenziją, rengia darbų pristatymus ir dalyvauja jų grupiniuose aptarimuose.</p> <p>2–3 k. per pusmetį apsilanko dominančioje parodoje, koncerte, šokio ar teatro</p>	<p>Apibūdina meno prioritetus kasdienėje aplinkoje.</p> <p>Apibūdina garsiausių Lietuvos menininkų kūrybos ypatumus, paaiškina stilistine sąsajas su dominuojančiomis meninėmis tendencijomis.</p> <p>Pasitekdamas meno kritikos pavyzdžius, rašo argumentuotą, faktais ir asmeniniais potyriais grindžiamą kūrinio analizę, meninio renginio / įvykio recenziją, rengia darbų pristatymus ir dalyvauja jų</p>	<p>Kritiškai apmąsto meno prioritetus kasdienėje aplinkoje.</p> <p>Paaiškina garsiausių Lietuvos menininkų kūrybos ypatumus pasaulio meno tendencijų kontekste, išsako ir pakomentuoja savo požiūrį.</p> <p>Pagal mokytojo nurodymus ir savo iniciatyva rašo argumentuotas, faktais ir asmeniniais potyriais grindžiamas kūrinio analizės, meninio renginio / įvykio</p>
---	--	--

<p>spektaklyje. Pristato stebėtos meninės veiklos / reiškinių tyrimo rezultatus, atsako į klausimus.</p>	<p>grupiniuose aptarimuose. 3–4 k. per pusmetį apsilanko dominančioje parodoje, koncerte, šokio ar teatro spektaklyje. Pasitelkęs informacines technologijas, pristato stebėtos meninės veiklos / reiškinių tyrimo rezultatus, komentuoja kritines išvagas, dalyvauja diskusijose.</p>	<p>recenzijas, rengia darbų pristatymus, dalyvauja jų grupiniuose aptarimuose, komentuoja savo ir draugų nuomonę. Nuolat lanko parodas, koncertus, šokio ar teatro spektaklius. Remdamasis savo ir draugų atliktų stebėtos meninės veiklos / reiškinių tyrimų rezultatais, inicijuoja diskusijų ciklą internete, moderuoja pokalbius.</p>
--	--	---

Parengė:

Rita Mikučionytė, Nora Petročenko, Ieva Šimukauskienė, Rasa Vasinauskaitė